

hik hasi

Hezkuntza eraldatzeko

6,5 € · 2025eko urtarila
294 znb

22-31

Karmele
Perezi
elkarriketa

32-36

Berezi bezain
aberasgarri

38-43

Ospakizunak
eskolan

50-53

Proposamena:
Santa Agedako
ospakizunen
lorratzak

54

Atzeko atetik

Konkolotx elkarte

AMANCAY GAZTAÑAGA

MARTIN MARTINA

GAZTETXOENTZAT TRILOGIA

- 01 URREZKO ORRAZIAREN MISTERIOA
- 02 SORGINEN BATZARRA
- 03 GAUEKOAK (2025eko udaberrian)

ABENTURA, FANTASIA ETA EUSKAL MITOLOGIA
UZTARTZEN DITUEN BILDUMA

hik hasi

Hezkuntza eraldatzeko

Argitaratzailea: XANGORIN KOOP. ELK. TXIKIA
Errekalde hiribidea, 59. Aguila eraikina, 1. solairua.
20018 DONOSTIA GIPUZKOA.

Tel: 943 37 14 08 ; www.hikhasi.eus;

Posta Elektronikoa: hikhasi@hikhasi.eus

Lege Gordailua: SS-1001/95. ISSN: 1135-4690.

Erredakzioa: Ainhoa Azpirotz, Ainara Gorostitzu,
Olatz Lasagabaster.

Erredakzio batzordea: Mikel Agirrezabala, Izarne
Garmendia, Aritz Larreta, Josi Oiarbide, Eider Palmou,
Leire Saez, Xabier Sarasua, Josu Txapartegi, Alazne
Ugartetxea eta Arantxa Urbe.

Aholkulariak: Ane Ablanado, Nerea Agirre, Nerea
Alzola, Nere Amenabar, Esti Amenabarro, Amaia Antero,
Abel Ariznabarreta, Alex Barandiaran, Alvaro Beñaran,
Begoña Bilbao, Mariam Bilbatua, Aines Dufau, Lore
Erriondo, Gurutze Ezkurdia, Idoia Fernandez, Joxe
Garmendia, Elena Herran, Alfredo Hoyuelos, Xabier
Isasi, Olaia Jimenez, Juanjo Kintela, Irene Lopez-Gofi,
Nerea Mendizabal, Maialen Oiartzun, Naiara Ozamiz,
Karmele Perez Lizarralde, Karmele Perez Urraza, Iratxe
Redondo, Matilde Sainz, Nora Salbotx eta Xabier Tapia.

Komunikazioa: Paula Estevez.

Administrazioa: Uxue Ugartemendia.

Azaleko argazkia: Hik Hasi.

Diseinua: Sorland.

Maketazioa: Hik Hasi.

Inprimategia: ANTZA S.A.L.

Hezkuntza Sailak onetsia (2024-12-05).

Kopurua: 3.400 ale.

Hik Hasiko edukiak baliatu eta zabaldu ditzakezu,
gure egiletza aitortu eta soilik baldintza beretan eginez
gero. Hik Hasik ez ditu bere gain hartzen bertan plaza-
ratutako iritziak ezta bat etorri ere derrigorki haiekin.

Aurkibidea

“

Katalan institutuetako patioetan oso ohikoa da
gaztetxoak espainierara pasatzea, influencerrak,
musika... Estatuak bere hedapenean bultzatzen dituen
instrumentu guztiak, gaztelaniaz direlako

Salvador Cardús

6 EDITORIALA
Tantaz tanta

8 IRITZIA
Nora Salbotx

10 HILEKO IRUDIA
Superbotereak. 10 urrats
eskola eraldatze bidean

12 GAI NAGUSIA
Konkolotx, euskaraz
eta elkarrekin

22 ELKARRIZKETA
Karmele Perez Lizarralde

32 ESPERIENTZIA
Berezi bezain aberasgarri

38 EKARPENA
Ospakizunak eskolan

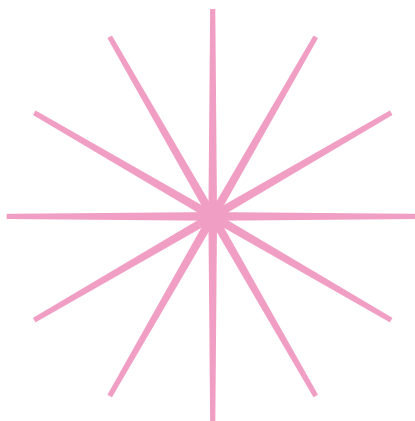

46 AHALDUNTZE ESKOLA
Bakardadea saihestu,
zoriontsuago bizitzeko

50 PROPOSAMENA
Santa Agedako
ospakizunen lorrazak

54 ATZEKO ATETIK
Elixabet Jauregi

Tantaz tanta

Editoriala

Egoera tamalean, poztekoa da Konkolotx elkartearen ahalegina. Garai batean euskarazko lehen ikastolak sortu zituzten andereñoen moduan, 0-3 urte arteko etapa ureztatzen ari diren emakumezko hezitzaileen kemenez eta ahaleginez ari dira euskararena beharko lukeen espazioa eta denbora berreskuratzen Ipar Euskal Herrian.

Tantaz tanta, frantsesa Ipar Euskal Herrian gero eta indar handiagoz hartzen ari den hedadurari, gure hizkuntza bizkar gainean konkolotx hartuta ari zaizkio erantzuten hezitzaileak. Tantaz tanta, euskarazko oasi txikien arteko zubia eraiki nahi dute, hain zuzen ere, Konkolotx elkartearen batu diren haurtzain-etxe eta haurtzaindegietako hezitzaileek. 0-3 bitarteko etapa mortua baita euskararentzat, salbuespenezko oasi horiengatik ez balitz.

Gaitza baita egoera. Basamortuaz eta oasiez hitz egitea, tamalez, ez da exajerazio bat. Ipar Euskal Herriko lehen haurtzaroko hezkuntza eskaintzaren argazki bat egin beharko bagenu, egoera oso kaskarra dela ikusiko genuke: euskarazko haurtzainen zerbitzua ez da % 5era iristen Ipar Euskal Herrian. Gero, eskolatzen direnean, datuek diote haurren % 20 murgiltze ereduaren eskolatzen dela, Seaskan, Euskal Haziak-en edo Ikas-Bin. Beraz, 3 urtera bitartean % 5era ez da iristen euskarazko eskaintza eta etapa horretan haurren % 15 galdua du euskarak. Hain zuzen ere, oinarriak barneratzen diren adin-tartea izanik, galera ikargarria da, bai haurrentzat eta baita euskararentzat ere.

Egoera tamalean, poztekoa da, beraz, Konkolotxen ahalegina. Poztekoa eta ezinbestekoa. Garai batean euskarazko lehen ikastolak sortu zituzten andereñoen moduan, 0-3 urte arteko etapa ureztatzen ari diren emakumezko hezitzaileen kemenez eta ahaleginez ari dira euskararena beharko lukeen espazioa eta denbora berreskuratzen. Nahiz eta datuak hizkuntza baten biziraupena bermatzeko beharrezko den % 20tik oso behera dauden hala eta guztiz ere.

Gai nagusiak ez ezik, elkarriketa nagusiak ere euskara du ardatz 294. zenbaki honetan, Karmele Perez Lizarralde HUIHE-Zlko irakasle eta ikerlariaren eskutik. Badugulako zer hobetu euskararen ikaskuntzan eta irakaskuntzan, etapa guztietan eta lurralde zein sare guztietan. Ikasleek hobeto eta gehiago ikas eta erabil dezaten euskara, irakasleok geure egiteko moduez hausnartu eta formatu behar dugu, eraginkorrak izateko. Irakasle guztioi geure lana hobetuko genuke euskara irakasle guztion ardura dela behin betiko ulertuko bagenu, tantaz tanta ur jauzi bihurtzeko.

Nora Salbotx Alegria

Amaiurko eskolan maistra eta /ik/asitarra

Maistra bat(zue)i karta (I)

Lorenzo Milanik zioen hitza dela norberaren barrualdearen eta kanpoaldearen artean dagoen ataria. Nolabaiteko atalasea dela, balio lukeena gure baitan gertatzen, sortzen, pentsatzen eta sentitzen direnak espazio publikoratu jendarteratu ahal izateko. Eta horregatik zela hain garrantzitsua hitza ongi ezagutzea, erabiltzen jakitea. Are urte luzez hitzerako gaitasun eta eskubidea bera ebatsi izan zaien kolektiboez ari bazen, Barbianako hartan kasu, non landartatasuna, haurtzarora eta orotariko pobrezien ondoriozko menderakuntzen intersektzioan kokatzen baitzen alienazioaren kontrako borroka pedagogikoa. Baita zapalketa horietan sakontzeko baizik pentsatua ez zegoen hezkuntza sistema baten testuinguruari kontra egitean, halaxe ari baitziren bertan.

Kontuan da, Milanirenean garbi zela guregan hezurmamitzen den ni pribatu eta ni publikoaren arteko mugak lausotzeko tresna badela hitza, hitz kritiko ahaldundua, erran nahi baita. Antolakuntzan kolektibo egiten zen hitzaz ziharduten, adibidez, eskolako ikasle zen Silvanok, eskola itxi eta zenbait urte geroago adierazi gisan: "Hitza arma baten modukoa da (...) patroiarri aitzin

egiteko eta klase agintariaren kontra eta langileen alde borrokatzeko baliatu izan dugu gerora eskola hartan jasotako hizkuntzaren inguruko ikaskuntza guztia". Edota Fiorettaren erranetan, arbola guztiei arbola deitzen dien eskolaren hutsala agerian utziz hiritar pentsamoldeko eta naturaz aldendutako hezkuntza sistema ofizialaren kari.

Testuliburutarako prentsa zeukan eskola hartan, non berri bera egunkari desberdinetan nola ematen zen ikusi eta batetik bertzerako aldearen zergatia aztertzen baitzen, aukeratzen jakitea zen helburua. Aukeratzen jakin norentzako nahiko luketen lan egin etorkizunean, aukeratzen jakin zein ideia politiko nahiago zituzten, zein balio errespetatu eta zein ez. Hori egin ezean "hezkuntzak ez du deuserako balio, sinpleki datu saldo bat lirateke eskolak, datu zerrenda hutsak. Eta horrek ez du fitsik ere balio ez bazaio ikasitakoari zentzu sakonago bat ematen".

Pasolinik errana da sekula ez zuela sentitu liburu hau irakurtzeko gomendioa egin izan zuenetan bezainbertzeko gogoberotasuna. Niri bertze hainbertze gertatzen zait: irakurri ezazue, otoi.

Jakin-mina zorroztu

hik hasiren produktu berriak webguneko dendan daude eskuragarri. Poltsa, estutxe eta koaderno hauekin urtea ezinhobe hasiko duzue!

Hileko irudia

Superbotereak. 10 urrats eskola eraldatze bidean

Superbotereak. 10 urrats eskola eraldatze bidean liburua aurkeztu zuen Koldo Rabadan hikhasitarrak. Irakaslea eta psikopedagogoa da Rabadan eta baita Larraulgo eskolako zuzendari ere. Hain zuzen ere, Larraulgo eskolan bertan egin zuen liburuaren aurkezpena. Mahai inguruan elkartu ziren Ainhoa Azpirotz eta Nora Salbotx hikhasitarrak, Maitane Telletxea Zizurkilgo Mendigain eskolako zuzendaria eta Irati Manzisidor Eskola Txikien koordinatzailea. Gorka Peñagarikano *Argiako* kazetariak egin zituen gidari lanak.

Hamar superbotere zerrendatu ditu Rabadanek liburuan: ilusioarena, hegan egitearena, irriarena, sormenarena, lehenestearena, probatzearena, egokitzearena, konfiantzarena, haztearena eta sinestearena. Helduok sarritan hala ikusten ez dugun arren, haur guztiek baitute superbotereren bat. Rabadanen ustez, hezkuntza komunitateak gehiago begiratu beharko lioke haurrari, eta helduok, haurren moduan, ilusioz heldu beharko genieke eguneroko erronkei.

Gai nagusia

Konkolotx, euskaraz eta elkarrekin

Helburu bera izanik, xamurragoa izaten da elkartuta aurrera egitea. Iparraldean euskarazko murgiltzea txiki-txikitatik bermatzea du xede Konkolotx elkarteak eta horren bueltan elkartu dira hainbat haurtzain-etxe eta hainbat haurtzaindegi. Frantseserako joera gero eta handiagoa den honetan, euskarazko oasi txikien arteko zubia eraiki dute. 0-3 urte bitarteko etapan euskara ureztatzeko lanean ari dira, behin hazia jarrita, gerora ere familiek euskararen aldeko hautua egingo duten itzaropenez.

» Azkaingo Kilima hartzain-etxea.

Olatz Lasagabaster

Gizapediaren arabera haxe da *Konkolotx* hitzaren definizioa: “Bizkarrean pertsona bat eramateko modua, haren besoak lepoaren eta haren hankak gerriaren inguruan jarritz, eta besoekin eutsiz”.

Ongi adierazten du euskarazko eskolatzeek, eta euskarak oro har, Iparraldean duten egoera. Horrelaxe ari baitira hezitzaileak eta irakasleak: euskara bizkar gainean hartuta aurrera egiten, bidea nekeza izan arren, ilusioz eta haurrekin batera jostari. Egoera ez baita erraza eta horrelakoetan ohikoa denez, bidea

xamurragoa da helburu bera dutenek bat eginenez gero. Horixe egin zuten 2022ko abenduan Lapurdiko, Behe Nafarroako eta Zuberoako hainbat hartzaindegik eta hartzain-etxek: elkartu egin ziren eta *Konkolotx* elkarteak sortu zuten denek batera eta elkarren babesean aurrera egiteko. Bi helburu nagusi finkatu zituen elkarteak bere sorreran: Ipar Euskal Herrian hartzaindegietan eta hartzain-etxeetan harrera euskaraz egiteko aukera eskaintzea eta haien artean sarea osatzea.

Lehen hartzaroan euskarazko murgiltzea eskaintzeak duen garrantziak bultzatuta elkartu ziren Miarritzeko Ohakoa, Baionako Luma, Lakarrako Ttinka, Hendaiaiko Txiki

Txoko, Ziburuko Ttuku Ttuku, Azkaingo Kilima, Angeluko Xoko Tipi eta Mauleko Xübükota. Horiek osatzen dute Konkolotx. Guztira, bost haurtzain-etxe eta hiru haurtzaindegia dira.

Ipar Euskal Herrian euskarazko haurtzainen zerbitzua ez da % 5era heltzen. Eta erakunde publikoei 0-3 adin tartean haurrak euskaraz hartzeko apustua egin dezaten eskatzen die Konkolotxek. Arlo profesionalean ere gabezia handiak dituzte; euskarazko prestakuntzarik ez denez, apenas dagoelako hezitzaile profesional euskaldunik. Orain, Konkolotxen euskarazko formazioa jasotzen ari dira eta ekinean ari dira bai Seaskarekin eta baita tokiko prestakuntza zentroekin ere.

Konkolotx osatzen duten zortzi egituretatik hiru eza-gutu ditu **Hik Hasik**: Mauleko Xübükota haurtzain-etxea, Azkaingo Kilima haurtzain-etxea eta Lakarrako Ttinka haurtzaindegia.

Mauleko Xübükota

2016an zabaldu zituen ateak Mauleko Xübükota haurtzain-etxeak. Hiru haurtzain aritzen dira bertan lanean eta 2 hilabete eta 2 urte arteko hamabi ume hartzen dituzte guztira, gehienez ere hamarreko taldeetan. Astelehenetik ostiralera izaten dute zabalik 7:30etatik 18:30ak arte eta, ondoren, 19:00ak arteko tarte garbiketa egiteko baliatzen dute. Haurtzain bakoitzak lau egunez egiten du lan astero eta familia bakoitzak erabakitzen du hurrek zenbat ordu pasatuko dituzten haurtzain-etxean.

Haur guztiak elkarrekin egoten dira, espazio berean. "Niniak euren txokoan izaten ditugu eta handiagoak gela osoan, baina errespetua

bada haien artean", adierazi du Lüxi Agergarai Xübükotako haurtzainak. Sorreratik izan da Agergarai Xübükotan: "Behe Nafarroan izan nintzen aurrez lanean, baina aukera suertatu zen Maulen haurtzain etxea zabaltzeko eta nire euskalkian, xiberotarrez lan egiteko. Aukera polita izan zen". Xübükota zabaldu aurretik, ez zen 0-3 urte bitarteko euskarazko eskaintzarik Zuberoan, frantsesez besterik ez, eta arrakastatsua izan da orduz geroztik egin duten ibilbidea: 2022an, adibidez, 22 familiari ezezkoa eman behar izan zieten tokirik ez zutelako. Alde ona eta txarra ditu

horrek Agergarairen hitzetan: "Pozgarria da familiek euren haurrek euskaraz entzun dezaten nahi izatea, baina haurrak hartzeko aukera galtzea pena handia da". Eskerak behera egin zuen ondoren, sortzeak asko apaltzen ari baitira Zuberoan Agergaraik azaldu duenez: "Sortzerik ez izatea beldurgarria

izaten ahal da Zuberoarentzat eta euskararen geroarentzat".

Apartamentu batean egiten dute lan eta espazioa txikia gelditzen ari zaienez, 2025eko irailean etxe handiago batera joango direla aurreikusi dute eta, modu horretan, bi ume gehiago hartu ahal izango dituzte. Euskal Hirigune Elkargoaren politika linguistikoko batzordearen laguntza jaso dute horretarako.

Azkaingo Kilima

Haurtzain-etxea da Azkaingo Kilima ere. 2020ko azaroan ireki zuten eta Xübükotan

Sortzerik ez izatea beldurgarria
izaten ahal da Zuberoarentzat
eta euskararen geroarentzat

Lüxi Agergarai, Mauleko Xübükota
haurtzain-etxe haurtzaina

»» Lakarrako Ttinka haurtzaindegiko haurrak jolasean.

bezala, denera 12 ume dituzte. Etxe handia dute, baratza, kanpoko espazioa erabiltzeko aukera... Lau haurtzainek egiten dute lan Kiliman eta bi hilabete eta erdi eta 3 urte bitarteko haurrak hartzen dituzte gaur egun, baina 6 urte bitarteko haurrak har ditzakete. Ordutegiari dagokionez, 8:00-18:00 bitartean izaten dute zabalik. Haurtzainak langile independenteak

direnez, bakoitzak adosten du ume bakoitzaren familiekin batera zein ordutegi izango duen. Hala azaldu du Isha Iribarren Kilimako haurtzainak: "Independenteak gara, baina elkarrekin egiten dugu lan eta behar dugu koherentzia bat izan. Horregatik badugu harrera proiektu bat gure lan koadroa ematen duena". Kanpoko espazioak erabiltzeari garrantzi handia

ematen diote Kilimako haurtzainek eta herrian zehar asko ibiltzen dira: parkera doaz, tarteka autoa ere hartzen dute urrunago joateko...

Xübükotan bezala haur euskaldunak eta euskaldunak ez diren haurrak hartzen dituzte, baina orain euskaldun gehiago hartzen saiatzen ari dira: "Ohartu gara frantsesak gain hartzen duela fite eta saiatzen ari gara ahalik eta euskaldun gehiago hartzen eta euskaraz ez dakiten bizpahiru sartzen, hizkuntza beregana dezaten. Erdaldunei euskararekiko sentsibilizazioa izatea eskatzen diegu, hori gure politikaren barnean baita. Gure helburua haurrek ikastolarako edo eskola elebidunetarako bidea egitea da eta horra bideratzea ere gure lana da". Horrekin batera, leku goxoa dutela, umeak etxean bezala egoten direla eta gurasoekin gertuko harremana dutela azpimarratu du Hiribarrenek.

Lakarrako Ttinka

Haurtzaindegia da Lakarrako Ttinka. Bost urte dira ateak zabaltu zituela eta bertako zuzendaritza lanak egiten ditu Leire Bidartek. Zortzi ordu ditu astero horretarako eta gainerako denbora hurrekin pasatzen du. Bost hezitzaile dira denera eta egunero horietako hiru

Ohartu gara frantsesak gain hartzen duela fite eta saiatzen ari gara ahalik eta euskaldun gehiago hartzen

Isha Hiribarren, Azkaingo Kilima haurtzain-etxeko haurtzaina

izaten dira haurtzaindegian. Hemen ere ez dute denek egunero lan egiten.

Ttinkak 7:00etatik 19:00 arte zabaltzen ditu ateak. Euskarazko eta hurbileko zerbitzua, inguruko beharrei egokitutako zerbitzua, eskaintzea izan zuten helburu hasieratik. "Guk ireki genuenean bazen hemen Baigorri-Garazi eskualdean haurtzaindegi bat, baina oso berandu irekitzen zuen, 8:30etan. Guraso askorentzat ordutegi hori ez zen egokia haietako askok kostaldean lan egiten dutelako eta goiz abiatu behar dutelako edo laborariak direlako eta goizez badituztelako lanak egiteko", azaldu du Bidartek. Gainera euskarazko zerbitzua ez zegoen bermatuta: "Badakigu haurtzaindegi horietako langile batzuk euskaldunak direla, baina haien ikuspuntua da konfiantzazko harremana izateko haurrei ama hizkuntzan hitz egin behar zaiela. Beraz, guraso gehienak frantsesak izanik, haurrei batez ere frantsesez egiten diete". Bestelako eredua proposatzen du Ttinkak: "Uste dugu ume denei euskaraz egiten ahal zaiela eta posible dela haurren segurtasuna bermatzea eta gurasoekin konfiantzazko harremana sortzea nahiz eta etxeko hizkuntza euskara ez izan. Guk lortzen dugu".

Egunero 12 haur har ditzakete Ttinkan. Denera 17 daude matrikulatuta, baina hezitzaileen antzera, ez dira denak egunero joaten. Ordutegiak familien beharren arabera izaten dira eta horren arabera moldatzen dute haur bakoitzak haurtzaindegian pasatzen duen denbora.

0-3 urte bitarteko haurrak doaz Ttinkara, baina

baimena dute 6 urte bitarteko haurrak hartzeko eta asteazkenetan, adibidez, eskolarik ez denez, anai-arreba txikiagoak Ttinkan dituzten haurrak han egon daitezke. 6 urte bitarteko haurrak hartzeko baimena baldin badute ere, 4 urtetik azpikoak hartzen dituzte adin horretatik gorakoek bestelako beharrak dituztela ikusi dutelako.

Haur guztiak elkarrekin egoten dira eta modu horretan elkarrengandik ikasten dutela azpimarratu du Bidartek: "Elkar zaintzen ikasten dute; bizikletan dabiltzanean lurrean den ninia ez zapaltzen, adibidez. Oinarrizko gauzak dira, baina besteari kasu ematen ohitzen dira". Haurtzaindegira joatea iraultza handia dela dio Bidartek: "Gurasoek behar dute gogoan ukan ikasketa prozesu handia dela eta aldaketa handia dela umeentzat hona etortzea, bereziki nini txikien kasuan".

Haur gehienek euskara ekartzen dute etxetik; familiak osoki euskaldunak edo elebidunak izaten dira, normalean. Baina izan dute bestelako kasurik ere, Bidartek azaldu duenez: "Ukan ditugu haur batzuk etxeko hizkuntza osoki frantsesa zutenak eta euskara hemen deskubritu dutenak. Ez da trabarik horretarako; familiei esaten diegu nola pasatuko diren gauzak, eta galdetzen diegu haurtzaindegira iristen direnean trantsizioa egiteko haurrari lehen hitza euskaraz egitea haurrek ikus dezaten gurasoek badakitela hemen euskaraz arituko garela eta gurasoak horrekin ados direla. Horrek haurraren begirada aldatzen du eta onartzen du gero egun osoz gurekin euskaraz hitz egitea, nahiz eta guk eguneroko informazioak trukatzeko gurasoekin frantsesez egin. Haurrak badaki, beraz, frantsesez badakigula, baina berari euskaraz egiten diogula. Gurasoek hitz batzuk ikasten dituzte eta euskarazko hiztegia lantzeko liburu batzuk ere prestatzen ditugu. Izan ere, proiektua ez da soilik haurtzaindegia; gurasoek proiektua onartu behar dute eta bertako parte izan behar dute".

Uste dugu ume denei
euskaraz egiten ahal zaiela eta
posible dela haurren
segurtasuna bermatzea eta
gurasoekin konfiantzazko
harremana sortzea nahiz eta
etxeko hizkuntza euskara ez
izan. Guk lortzen dugu

**Leire Bidart, Lakarrako Ttinka
haurtzaindegiko haurtzaina**

Lanbide prekarioa

Lanaldi luzeak, lansari apalak... lanbidea prekarioa da oro har, eta hori duintzea oso garrantzitsua da Konkolotxentzat. Euskarazko zerbitzua zabaltzeko langile gehiago ere behar dira eta ez da erraza izaten langile euskaldunik topatzea, lanbide prekarioa dela baitote denek ere. Baldintzak ez dira onak, nahiz eta azkenaldian hobetu egin diren Bidartek adierazi duenez: "Hastapenetan oso lansari apalak genituen. Haurtzaindegien kasuan lansarien erreforma izan da eta dezente hobetu dira. Hori biziki lagungarria da lanbidearen ezagupenerako eta langile berriak erakartzeko, haurtzaindegietako langileak erakartzeko orohar ez baita erraz eta, are gutxiago, euskaldunak erakartzeko. Haurrekin lanean ari gara eta ez da edozein eratara egin behar; formakuntza behar da eta lanbideak aitortza merezi du. Egiten dugun lanak lansari biziki ona merezi du".

Horrekin lotuta duen kezka azpimarratu du Hiribarrenek: "Sortzeak apaldu dira eta galde gutxiago da, beti dugu kezka bihar lana izan-

go dugun ala ez, nahiz eta erraten den tokiak falta direla, are gehiago euskaraz”.

Zer ekarri die Konkolotxek?

Guztiei ere, babes handia ekarri die denei Konkolotxen inguruan bilduta egoteak. Xübükota zabaldu aurretik, Angeluko haurtzain-etxea ezagutzera joan ziren Agergarai eta lankideak eta Angelun aipatu zieten Konkolotxen sartze-ko aukera: “Guretzat berri oso ona izan zen eta bertan sartu behar genuela pentsatu genuen”, dio Agergarai. Konkolotxen egoteak langileen arteko ezagutza eta beste errealitate batzuen ezagutza ekarri die eta baita formazioak euskaraz egiteko aukera ere. “Familia berri bateko kide sentitzen gira”, dio Agergarai. Orain, zalantzaren bat izanez gero, badute nora jo eta babesa sentitzen dute.

Saretzeko eta elkarlanean aritzeko gogoak bultzatuta egin zuen bat Kilimak Konkolotxe-

kin. Agergarai bezala, orain babes handiagoa sentitzen dutela dio Hiribarrenek ere: “Esperientziak trukatzeko tokia dugu, galderak egin ditzakegu, geure kezkei buruz hitz egin...”. Hiribarrenek azaldu duenez, ez dute lan egiteko modua aldatu, “baina oso interesgarria da besteek nola lan egiten duten ikustea. Haurtzain-etxeetan bakoitzak bere proiektua du eta berezitasun anitz eta lan egiteko manera anitz dira”. Saretze hori oso positiboa dela dio.

Kokolotxen egoteaz gain, Kilima elkartearen barnean da Kilima haurtzain-etxea eta elkarre horrek berak kudeatzen du haurtzain etxea. “Hezitzaileok, gurasoek eta herriko jendeak osatzen dugu elkarrea. Haurraren izen-emaitea egitean, zuzenean elkarteko kide bihurtzen dira gurasoak”, azaldu du Hiribarrenek. Kilima elkarreak ekintzaren bat antolatzen du urtean behin eta modu horretan finantzazioa lortzen dute. Izan ere, Azkaingo herriak du

» Haurrak jolasean Mauleko Xübükotan.

atxikia hezkuntzako konpetentzia, baina Kili-mari ematen dion laguntza ez da aski.

Ttinkak, berriz, Konkolotxen sorreran parte hartu zuen. Hala azaldu du Bidartek: "Beharrezkoa iruditzen zitzaigun sare baten sortzea, ikusten genuen beharrezkoa zela Iparraldeko beste hartzaindegi batzuekin elkartzea gure boza gehiago entzunarazteko eta gure artean elkar sostengatzeko. Konkolotxek elkar ezagutza eta besteen egoera hobeki ulertzeko aukera ekarri dizkigu. Ez da gauza bera hartzaindegi euskaldun bat kostaldean edo barnealdean eta ez da gauza bera hartzaindegi bat izatea edo hartzain etxe bat izatea. Hurrekin egiten dugun oinarritzko lana berdintsua den arren, sistema eta funtzionatzeko era desberdinak dira".

Guztiekin hartzen dituzte inguruko herrietako haurrak, ez baita herri bakoitzean hartzaindegi edo hartzain-etxe euskaldunik. Konkolotxen helburua zerbitzua handitzea eta familiek haurrak euskaraz murgiltzeko aukera etxetik hurbilago izatea da. "Behar da Konkolotxen lanean segitu hartzaindegi eta hartzain etxe euskaldun gehiago izateko. Murgiltzea behar da garatu bai ala bai txiki-txikitatik, euskararen tokia txikitzen ari baita kanpoko jende aunitz etortzen ari delako", azaldu du Bidartek.

Behin haurrak Konkolotxeko hartzain-etxeetatik eta hartzaindegietatik ateratzen direnean, bada galtze bat euskarazko matrikulazioetan eta kolegioan galtze hori oso nabarmena izaten da. "Baina lehen hartzaindegi 0-3 bitarteko murgiltzera jende gehiago bideratzen baldin badugu, familia gehiago joanen dira murgiltzera. Eta gehiago baldin bada, nahiz eta gero galdu, oinarria hobea izanen da", esan du Bidartek.

Kokolotxek gogotsu jarraituko du lanean oinarri hori sendotzeko helburuz eta oasi txiki horiek baso zabal bihurtzeko ilusioz.

Beharrezkoa
iruditzen zitzaigun sare
baten sortzea, ikusten
genuen beharrezkoa
zela Iparraldeko beste
hartzaindegi
batzuekin elkartzea
gure boza gehiago
entzunarazteko eta gure
artean elkar
sostengatzeko.
Konkolotxek elkar
ezagutza eta besteen
egoera hobeki ulertzeko
aukera eskaini dizkigu

**Leire Bidart, Lakarrako Tinka
hartzaindegiko hartzaina**

Hainbat egitura

Konkolutxan badira hartzaindegia eta badira hartzain-etxeak ere. Horien arteko aldeak azaldu ditu Leire Bidart Ttinka hartzaindegiko zuzendariak:

Hartzaindegia: familia euren irabazien arabera ordainketa egiten dute, hor barnean sartzen dira hurren otorduak eta parduak. "Zailtasunetan diren familientzat erraztasun handia da. Hemen familia xume anitz dira eta biziki ontsa da zeren euskara denen eskura ekartzen du", dio Bidartek. Familia ordaintzen dutenaz gain, Familia Aferen Kutxa Nazionalak (CNAF gisa ezagutzen denak) emandako dirua jasotzen dute. Laborarien Kutxa (MSA) ere ordaintzen du zati bat eta, azkenik, Euskal Hirigune Elkargoaren laguntza jasotzen dute.

Formazioari dagokionez, berriz, gutxienez urtebeteko formazioa behar da hartzaindegietan lan egiteko, eta hezitzaile askok gerora ere formazioa jasotzen jarraitzen dute.

Hartzain-etxeak: hartzain-etxeak, salbuespenak salbuespen, gurasoek finantzatzen dituzte %100 eta familia guztiek prezio bera ordaintzen dute. Departamenduak gehienez ere lau haur atxikitze baimena ematen die hartzainei eta gurasoak dira hartzain horien enplegatzaileak. Gurasoek prezio bat ordaintzen dute haur hartzain-etxean izaten duten ordu bakoitzeko eta eguneko gastuak ere haiek ordaintzen dituzte. "Hartzaina gaixotzen baldin bada, gurasoentzat ez da zaintzarik", azaldu du Bidartek.

Hartzaina izateko aski da 80 orduko formakuntza labur baten egitea, baina Konkolutxan dauden hartzain-etxeetan badira Lehen Hartzaroko Diplomak eta formazio zabalagoa duten hartzainak.

Horrez gain, Iparraldean etxeko hartzainak ere badira:

Etxeko hartzainak: euren etxean hainbat haur hartzen dituzten pertsonak dira. Kasu horietan ere lau haur har ditzakete gehienez. Lakarran bazen etxeko hartzain euskaldun bat Ttinka zabaldu aurretik eta Ttinka kudeatzen duen elkarte kide da orain. "Horrek erran nahi du posible dela egitura berriak sortzea lekuan direnak kaltetu gabe", azpimarratu du Bidartek.

Mondragon Unibertsitateko Humanitate eta Hezkuntza Zientzien Fakultateko (HUHEZI) irakaslea eta ikerlaria da, Etengabeko Prestakuntzako zuzendaria eta Miker taldeko kidea. Irakasleen prestakuntzan dihardu, bereziki praktika gogoetatsuaren ildoan eta hizkuntzen didaktikaren berrikuntzaren arloan.

Karmele Perez Lizarralde

HUHEZI-KO IRAKASLEA ETA IKERLARIA

“Eraginkorragoak
izan behar dugu
hizkuntzen
ikaskuntzan eta
irakaskuntzan

Ainhoa Azpirotz - Ainara Gorostitzu

EAEko Hezkuntza Lege berriak dio ikasle guztiek DBH bukatzean B2 maila eduki behar dutela. Nola ikusten duzu helburu hori eta zer egin beharko da guztiak horraino irits daitezen?

Hezkuntza lege berriak 1993ko Euskal Eskola Publikoaren legea desagiteaz bat, orduan ezarri ziren hizkuntza ereduak ezabatzea espero genuen, baina lege berriarekin ereduak mantendu egin dira. Eta ereduak mantenduta ere, helburu moduan jartzen da DBH bukatzean ikasleek euskaraz B2 maila lortzea. Errealitatea da, ordea, A eredu indartua egin arren eta B indartua egin arren ere, ez dela B2 lortzen. Gaur egun

toki askotan oso zaila da D ereduko eskoletan ere B2 hori lortzea, testuinguruak ez duelako horretan laguntzen. Ikasleek hizkuntza bati ematen zaion denboraren, espazioaren eta bereziki metodologiaren, espektatibaren eta helburuen arabera ikasiko dute edo ez dute ikasiko hizkuntza hori. Guk nahi baldin badugu gure eskoletako ikasleak euskaraz B2 izatera irits daitezen —eta hori nahi dugu—, eraginkorragoak izan behar dugu irakaskuntzan. Eta irakasleek prestakuntza behar dute horretarako.

Zer esan nahi duzu "eraginkorragoak" diozunean?

Hizkuntzaren ikaskuntzan eraginkorragoak izan nahi baldin badugu, irakaskuntzan

izan behar dugu eraginkorrangoak. Eragin-korrangoak izatea izango litzateke, adibidez, kontuan izatea hizkuntza guztietan zer eta nola ari garen irakasten; hizkuntzen irakas-kuntza modu koordinatuan landuko bagenu eta esplizituki ikasleei lagunduko bagenie hizkuntzen arteko transferentziak egiten, irakasle guztiok, denok batera, hori eragin-korrangoak izatea litzateke. Begirada eta estrategia bateratuak behar ditugu, elkarre-kin prestatu eta kontzienteagoak, zorrotza-goak eta konplizeagoak izan behar gara.

Euskaratik harago, hizkuntzen irakas-kuntzan koordinazioa beharko litzate-ke, transferentziak eginez hizkuntzen ikaskuntza eraginkorrangoa izateko?

Hizkuntza batean ikasten duzunak balio dizu beste hizkuntza batean ere. Ahozko aurkezpen formala lantzen ari baldin baga-ra, esate baterako, alderdi batzuk komunak dira euskaraz, gaztelaniaz, ingelesez edo frantsesez, eta transferitu daitezke, baina esplizitu egin behar diegu hori ikasleei,

ez baita automatikoa. Ikasle gehienek ez dituzte berez egiten transferentziak. Lagun-tza behar dute. Zer gauza ikasi dituzu jada euskaraz? Zer gauza eduki behar dituzu kontuan gaztelaniaz egitean ere? Eta zer landu behar dugu esplizituki? Forma lin-guistikoak diferenteak dira, baina testuen egitura, logika, antolamendua, alderdi ez linguistikoak eta aurkezpen formal bat egi-teko bideak berdinak dira. Hori esplizituki eta kontzienteki egin behar dugu irakasle guztion artean, baita horren arabera eba-luazioa adostu ere.

Hizkuntza irakaslea izatearen errepre-sentazioaz ere hausnartu duzu. Nola irudikatzen duzu hizkuntza irakasle bat? Zein dira bere egitekoak?

Hizkuntza ikasgaiak instrumentalizatu egin ditugula iruditzen zait. Badirudi Euskara-ko ikasgaia dela ikasleak hizkuntza ikas dezan instrumentuak lantzeko espazio bakarra. Euskarako irakasle asko kexu dira haien arloa edukiz hustu egin dela eta, neurri handi batean, ikasleen hizkuntza konpetentziaren erantzule bihurtu direla. Eta beste arlo guztiek ez al daukate hizkun-tzarik? Ez dute erabili behar? Matematika ondo egiteko modua ez da matematika ondo adierazteko modua? Edo filosofia lantzeko modua ez da debateetan parte hartzeko gaitasuna? Arloko edukien adie-razpenari berariaz erreparatzea ere bada hizkuntza lantzea: arloaz ikertzeko eta hitz egiteko espazioak eskaintzea, etengabe eredu onak ematea, edozein erantzun ez onartzea... Eta arloen artean, Euskarako irakaslearen eginkizuna da euskal hizkun-tzaren errepertorio kulturala, literarioa, linguistikoa eta soziolinguistikoa lantzea. Alderdi horiek guztiak oso garrantzitsuak dira, zentzuz janzten dutelako euskara bera, euskaraz ikastea, euskara erabiltzea eta euskaraz sortzea. Eta zentzu horiek transmititu, landu eta garatu egin behar

Euskarako irakasle asko kexu dira haien arloa edukiz hustu egin dela eta, neurri handi batean, ikasleen hizkuntza konpetentziaren erantzule bihurtu direla. Eta beste arlo guztiek ez al daukate hizkuntzarik?

dira, ez dira berez eraikitzen. Hor dago Euskara ikasgaiaren funtzioa, baita beste hizkuntzen funtzioa ere mundu eleaniztun batean biziko diren herritarren irteera profil elea-niztuna eraiki behar dugun garaian.

Hizkuntzen irakaskuntza ulertzeko modua aldatu egin beharko genukeela uste duzu? Non jarriko zenuke zuk fokua?

Irakasleok modu desberdinetan ulertzen dugu zer den hizkuntzak ikastea eta irakastea. Eta ulertzen dugunaren arabera, modu batera edo bestera jokutzen dugu. Murgiltze programak sortu zirenean, irakasle batzuek pentsatzen zuten ikasleak, euskarazko arloetan murgilduta, naturalki ikasiko zuela euskara, eta esperientziak erakutsi digu hori ez dela horrela, beste aldagai askok eragiten dutelako: begirada metodologikoak, testuinguru soziolinguistikoak, familiak, aisialdiak, herrian euskaraz aritzeko dauden aukerak... hainbat baldintzatzailek eragiten dute. Lehenengo eta behin kontziente izan behar dugu irakasle guztion ardura dela hizkuntza. Irakasle guztiok behar dugu hizkuntza gure arloa modu eraginkorrean lantzeko eta ikasleek gure arloa modu eraginkorrean ikasteko. Horrek ez du esan nahi

Irakasle guztiok behar dugu hizkuntza gure arloa modu eraginkorrean lantzeko eta ikasleek gure arloa modu eraginkorrean ikasteko

irakasle guztiok hizkuntza irakasle garenik, hizkuntza irakasle izatea zuzentasunarekin eta aditzaren lanketarekin lotzen baldin badugu. Kontua da, denon erantzukizuna dela gure ikasleek hizkuntza ondo ikastea eta erabiltzea. Denona. Orduan, goazen ikustera bakoitzak bere arlotik eta bere arloaren mesedetan zer egin dezakeen.

Zer egin dezake? Zein da bidea?

Momentu honetan arloko alfabetatzeaz hitz egiten dugu. Arloko alfabetatzeak esan nahi du arlo bakoitzak bere arloa lantzeko eta ikasleak ikasteko behar duen hizkuntza ere langai dela. Hortaz, irakasle guztiok hizkuntzari ere erreparatu behar diogu, eta, horretarako, arlo bakoitzak ikusi behar du bere arloak zer alderdi linguistiko dituen: terminologia espezifikoa bat, genero batzuk, egitura diskurtsibo jakin batzuk... Filosofian eztabaida batean argumentatzen edo Kimika eta Fisikan esperimendu bat ondo esplikatzen ikasi beharko dute, beraz, arloari dagokion hizkuntza espezifikoa lantzea oso inportantea izango da. Lanketa hori linguistikoa ere bada, eta arloarekin lotuta dago. Arloek badauzkate adierazpen espezifikoak eta arloko irakaslea arduratu beharko litzateke horretaz. Arloa eta hizkuntza batera doaz, bata ezin da bestea barik garatu. Arloko alfabetatzea ikasteko modua da, arloko alfabetatzearekin ikaskuntza modua sustatu nahi dugu, ikaskuntza eraginkorragoa eta sakonagoa izan dadin. Ikasleek modu eraginkorragoan ikas dezaten, irakasleak ispilu izan behar du eta kontzienteki lagundu behar die.

Praktikan, irakasleen arteko elkarlana eskatzen du horrek. Ba al dago horretarako aukerarik?

Denbora falta da eskolek eta irakasleek elkarlanerako aipatzen duten muga garrantzitsu bat. Horren aurrean, baina, eremuka lan egitea, adibidez, oso interesgarria izan

daiteke, Bigarren Hezkuntzan proposatzen den moduan: aukera ematen du elkarrekin lan egiteko, elkarrekin gelan sartzeko, elkarren trebetasunak aprobetxatzeko, ikasleei ezagutza eta komunikazio-eredu ezberdinak eskaintzeko eta adierazpen linguistikoari zentzu berria emateko. Kontakizun partekatuak sortu behar ditugu. Gauza oso politak egin daitezke eta diziplinartekotasuna diseinatzeko aukera ematen du.

Gelan irakasle bat baino gehiago sartzeari al ari?

Aukera aberasgarria da hori. Ikuspegi horrekin lotuta, HUHEZiko lan-talde bat koirakaskuntza lantzen eta sustatzen ari da azken urteetan. Hor jarri behar dira baliabideak. Eta gelako diseinua ondo pentsatu behar da: nola diseinatzen dugu gelako esku-hartzea irakasleen lankidetzak askotariko eredu aberasgarriak eskainitzan edota ikasle guztiek eduki dezaten aukera bakoitza dagoen tokitik urrats bat aurrera egiteko? Hor dago gakoa. Hori pentsatu eta diseinatu egin behar da, ez da berez ateratzen. Ikasleek izan ditzaketen aukeretan ere eragina dauka klaseen denboralizazioak, oso zaila baita 55 minutuko saioetan ikasleek elkarrekintzarako tarte esanguratsuak izan ditzaten, are gutxiago hori kudeatzeko irakasle bakarra baldin badago. Eremuka lan egitearena aukera bat da, baldin eta arlo ezberdinetako irakasleok gelako diseinua eta esku-hartzea partekatzen baditugu eta gela elkarrekin dinamizatzen badugu. Niretzat aukera bat da, sinistu egin behar dugu eta, aldi berean, begirada hori garatzeko prestakuntza behar da.

Esaten ari zaren horrek begirada jakin bat eskatzen du beraz?

Niretzat oso inportantea da ikuspuntua, eta begirada horrek irakasle askorengan aldaketa ekarri behar du. Oso inportantea da irakasleok gure egiteko moduez ezta-

baidatzea eta gure artean pedagogiaz hitz egitea. Normalean ez da egoten espaziorik eta denborarik horretarako, baina behar-beharrezkoa da. Prestakuntza- denborak eztabaida horietarako espazio izan behar luke. Bestela, non hitz egiten dugu pedagogiaz eta gure egitekoaz? Non adosten dugu zer begiradarekin egingo dugun lan? Nola antolatuko garen? Hausnartu egin behar dugu. Nola ikasiko dute ikasleek hobeto hitz egiten? Hitz eginez. Zer espazio daukagu eskolan propio euskara barra-barra erabil dezakeguna? Gelako elkarrekintza. Irakasle batzuek pentsatzen dute asko hitz egiten dela beren gelatan, baina ikerketek erakusten dute irakasleek asko hitz egiten dutela, baina hor gertatzen den elkarrekintza ez dela nahikoa ikasle guztiei laguntzeko haien errepertorio linguistikoa behar duten neurrian garatzen. Era berean, elkarrekintza egoera horiek dira ikasleek ahozkoa sustatzeko, irakasleek ikasleek berbaldia aldarnatzeko eta arlor egokitzeko une pribilegiatuak. Eta prestakuntzak

praktika horiek aztertzeke begirada ere landu behar du.

Euskara irakasleaz ez ezik, formazioaz daukagun errepresentazioaz ere hausnartu duzu.

Bai, irakasleek prestakuntzan lan asko egin dute. Ikastetxeetan egiten ditugun prestakuntzetan helburua ez da irakasleek praktika ebaluatzea, praktika hori ulertzea baizik. Garrantzitsua da irakasle bakoitzak saiatzea ulertzen gauzak nola egiten dituen, jabetzea zergatik eta zertarako egiten dituen... Komuna den begirada bat behar dugu, eskolan irakasle guztiok modu berean ulertu beharko baikenuke hizkuntzak nola ikasten diren eta gure errepresentazioak bateratu egin beharko genituzke. Erabaki beharko genuke geletan nola egin nahi dugun lan, hizkuntzari zer leku eman-go diogun, hizkuntzen zein begiradarekin egingo dugun lan, nola ebaluatuko dugun... Prestakuntzak bide hori egiten eta hautuak egiten lagundu behar du.

Gelako diseinua ondo pentsatu behar da: nola diseinatzen dugu gelako esku-hartzea irakasleek lankidetzak askotariko eredu aberasgarriak eskain ditzan edota ikasle guztiek eduki dezaten aukera bakoitza dagoen tokitik urrats bat aurrera egiteko? Hor dago gakoa

Ebaluazioa aipatu duzunez, nola diseinatu ebaluazioa hezigarria izan dadin?

Ikasleei bidean lagundu egin behar diegu. Nola? Ikasle bati edozer gauzaren inguruko ebaluazioa egiten diogunean, ikasle horrek nahikoa pista jaso behar ditu jakin dezan hurrengoan nola egin dezakeen hobeto. Orain erdipurdi egin badu, jakin behar du hurrengoan hobeto egiteko zer gauza aldatu edo osatu behar dituen. Ez baldin badaki, ez gaitza laguntzen. Oro har, oraindik kalifikazioari garrantzi handia ematen diogu eta feedbackari ez hainbeste. Ikaslearen garapena kontzientea izan dadin, ikasleak nola hobetu dezakeen jakin behar du; ebaluazio hezigarria izan dadin, ikasleak prozesuan parte hartu beharko luke, beti jakin beharko luke bere hurrengo urratsa zein den, kontziente izan behar luke bere prozesuaz. Eta horrekin batera, kon-

tuan izan behar dugu zer ikaste-testuinguru ari garen eskaintzen eta zer ikaste-esperientzia ari garen sustatzen, horiek ikaslearen lagungarri ala traba izan ahal direlako. Horiek ebaluatzea ere oso inportantea da, beraz, irakasleok gure lana aztertzeak zentzu osoa hartzen du ebaluazio prozesuan ere.

EAEko Hezkuntza Legeak ikastetxeek Ikastetxeko Hizkuntza Proiektuak egin beharko dituztela zehazten du. Lagunduko al dute esandako guztia aurrera eramaten?

Uste dut Ikastetxeko Hizkuntza Proiektuak (IHiP) lagundu behar duela hori dena ondo ordenatzen, helburuak ondo definitzen, prozesuak eskola barruan ondo bideratzen, gogoetak egiten eta begirada hori eraikitzen. Ikastetxe bakoitzak dauzkan egoera, testuingurua eta hizkuntza politika esplizitatu beharko luke IHiPak. Zeren hizkuntza politika beti dago, modu esplizituan edo inplizituan. Eta inplizitua denean, ez da komuna eta edozer gauza izan daiteke. Oso inportantea da esplizitua izatea eta ikastetxean prozesu bat egitea. Izan ere, IHiPa ez da proiektua idaztea soilik, ikastetxeko proiektu eta prozesu partekatua izan behar da, eta lerrokatuta egon behar du Hezkuntza Proiektuarekin, ez da bere kasa pentsatu eta kudeatu behar den zerbait. Diagnostiko bat egin behar da, diagnostiko horretatik erronkak identifikatu eta erronka horietatik helburu estrategikoak eta prozesu bat gauzatu beharko dira. IHiPa idaztea ez da oso zaila, kontua da zer prozesu egiten dugun IHiP hori ikastetxeko eta bertako kideen IHiPa izan dadin. Eta hor dago gakoa. Esplizitatu eta erabaki egin behar dugu gauzak nola egin nahi ditugun eta gero denok aliatu behar dugu helburu komun horri begira, ea zer egin dezakegun modu kontzientean, sistematikoan, kohesionatuan eta koherentean, ikastetxe barruan zein inguruarekin elkarlanean.

Kontuan izan behar dugu zer ikaste-testuinguru ari garen eskaintzen eta zer ikaste-esperientzia ari garen sustatzen, horiek ikaslearen lagungarri ala traba izan ahal direlako

Galdera laburrak

01.

Eskola garaiko oroitzapen on bat?

Zenbat kantatzen genuen eta nolako garrantzia ematen zitzaion euskal kulturari.

02.

Eskola garaiko oroitzapen txar bat?

Gaztelaniaz egiteagatik itsulapikoan dirua sartzeko zigorra.

03.

Nolako eskola amesten duzu?

Euskaraz ikasteko eta irakasteko oztoporik izango ez duen eskola, euskaraz ikasteko jakin-mina eta ilusioa piztuko duena eta konplizitateak ehuntzeko boterea izango duena.

04.

Zuretzat garrantzitsua den balore bat?

Lankidetzeta eta ausardia elkarrekin sortzeko eta konfort egoeratik ateratzeko.

05.

Hezkuntzari buruzko film bat edo liburu bat?

Bizkarsoro filma. Memoria historikoa izatea garrantzitsua da egungoa aztertzeko eta biharkoa pentsatzeko.

Esperientzia

Berezi bezain aberasgarri

32

Iruñeko Andres Muñoz Garde behar bereziak dituzten ikasleentzako ikastetxea da. Ohiko ikastetxeek ez dute laguntza behar handia duten zenbait ikasleren beharrei erantzuterik, eta horientzat zabaltzen ditu ateak egunero Andres Muñoz Gardek.

Olatz Lasagabaster

Behar bereziak izanik ere, ikasle guztiak ohiko ikastetxeetan eskolatzea izaten da administrazioaren lehen-tasuna; baina, ikasle bati ebaluazio psikopedagogikoa egin ondoren ohiko ikastetxe batek haren beharrei erantzuterik ez duela ikusten badute, behar bereziak dituzten ikasleentzako ikastetxe batera bideratzen du ikaslea Nafarroako Hezkuntza Departamentuak. Horrelako bi ikastetxe publiko daude Nafarroan: Iruñeko Iturrama auzoan kokatuta dagoen Andres Muñoz Garde eta Tuterako Torre Monreal. Tuterako eta Erriberako ikasleak hartzen ditu Torre Monrealek, eta Zangozatik gora bizi diren nafar ikasleak joaten dira Andres Muñoz Gardera.

3 eta 21 urte bitarteko ikasleak hartzen ditu Andres Muñoz Garde ikastetxeak. Ikastetxe-ko zuzendaria Rocio Rísquez da, eta Itxaso

Antoñana, berriz, ikasketaburua. Azaldu dutenez, 3-16 urte bitarteko ikasleei dago-kienez, ohiko ikastetxeen antzeko antolaketa dute: Haur Hezkuntzak 3-6 urte bitarteko tarte hartzen du, Lehen Hezkuntzak 6-12 urte bitartekoa, eta Bigarren Hezkuntzak 12-16 urte bitartekoa. Horren ondoren, bi aukera eskaintzen dituzte: Lanbide Heziketa Berezia eta Helduarora Igarotzeko Programak. Lanbide Heziketa Bereziko ikasgela bakarra dute, eta lau ikasturteko zikloa da; praktikaldia ere egiten dute, eta, ondoren, egokitutako lanpostuak dituzten enpresetan egiten dute lan. Ikasleen gehiengoa, ordea, Helduarora Igarotzeko Programetan aritzen da. Programa horien helburua ikasleak etorkizunean ahalik eta autonomoenak eta independenteenak izatea da, eta tutoretzapeko etxebizitzetan bizi ahal izatea. Horretara bideratzen dute curriculumak: eguneroko etxeko lanak egiteko autonomia izatera eta ikastetxetik kanpoko bizitzan ahalik eta autonomoenak izatera.

Ratio txikiagoak eta espezializazio handia

Behar handiak dituzten ikasleei arreta egokia eskaintzeko, ohiko ikastetxeetan baino txikiagoak dira ratioak; 3 edo 5 ikaslekoak, hain zuzen ere. Andres Muñoz Gardek 94 ikasle hartzen ditu guztira, eta klaustroa 49 irakaslek osatzen dute. Horrez gain, hezkuntza laguntzako 29 espezialista ari dira lanaldi osoan, eta beste 40, lanaldi partzialean. Azken horiek, batez ere, jangelarako errefortzu gisa aritzen dira, ikasleei jangelan eman behar zaien arreta ia-ia banakakoa delako. Fisioterapia zerbitzua, erizaintza eta terapia-uta okupazionala ere badituzte. Risquezek azaldu du igerilekua ere badutela ikastetxean bertan: "Igerilekua onuragarria da denentzat, baina lau ikasle igerilekuan sartzeko behar dugun antolaketa izugarria da, eta nola erabil dezakegun hausnartzen ari gara".

Etaparen arabera eta batez ere ikasleen beharren arabera egiten dituzte taldekatzeak,

Hemen, denok denetik egiten dugu; honek ezin du funtzionatu 'hau nire eremua da, eta beste hau zurea da' esanez. Denok batera joan behar dugu

Rocio Risque,
Andres Muñoz Garde
ikastetxeko zuzendaria

Risquezek azaldu duenez: "Ikasleek dituzten beharrak aintzat hartzen ditugu, eta baita haien arteko bateraezintasunak ere. Adibidez, gerta liteke gurpil aulkiekin obsesioa duen ikasle bat egotea eta haren ikasgelan ezin izatea gurpil aulkirik egon, edo batek egiten dituen oihuak beste batentzako jasanezinak izatea".

Ikasgeletan bikoteka egiten dute lan. Ikasleentzat erreferentzia den hezkuntza laguntzako espezialista dute, eta baita pedagogia terapeutikoan espezialista den pertsona bat ere. Elkarlanaren garrantzia azpimarratu du Risquezek: "Hemen, denok denetik egiten dugu; honek ezin du funtzionatu 'hau nire eremua da, eta beste hau zurea da' esanez. Denok batera joan behar dugu". Oztoporik ez dute falta, hala ere; izan ere, hezkuntza laguntzako espezialistek eta irakasleek ez dute ordutegi bera, eta koordinazio lanak zailtzen ditu horrek.

Irakasle guztiak espezialistak dira: geletako tutoreak pedagogia terapeutikoan espezialistak dira, eta, horrez gain, bestelako espezialistak daude; Gorputz Hezkuntzakoa, adibidez. Laguntza behar handiak dituzten ikasleekin aritzeak etengabeko prestakuntzaren garrantzia areagotzen du, eta, gainera, oso prestakuntza zehatza behar dute. Psikologikoki prest egoteak ere garrantzi handia du, Risquezek adierazi duenez: "Hemen lan egitea oso gogorra da, bai fisikoki eta baita mentalki ere. Zoragarria da; oso aberasgarria eta oso polita, baina gauza askotarako prest egon behar duzu. Ikasleak oso zaurgarriak dira; kasu batzuetan, ez daude ongi osasunez ere eta oso presente dago portaeraren gaia. Lesioen parte asko egiten ditugu. Baina inork ez gaitu horretarako prestatzen eta ez dugu horretarako trebakuntzarik. Beti esaten da heziketa bereziko ikastetxe batera lanera doan irakaslea asko gustatzen zaiolako joaten dela". Ikasleek gorabehera emozionalak

izatea ohikoa izaten dela dio Antoñanak, eta konfidentzialtasunaren garrantzia nabarmendu du: “Jende asko beldurrez etortzen da, lanera lehen aldiz etortzen denean. Harrera egiteko espazio segurua eta hizketarako espazioak sortzen saiatzen gara. Egunerokoan, egoera konplikatu asko sortzen dira, eta, hemendik kanpora, ezin dugu horiei buruz hitz egin, konfidentzialtasunak guztiaren gaintetik egon behar duelako. Horregatik, beharrezkoa da ikastetxean hitz egin ahal izateko konfiantzako espazioak sortzea”.

Familiak, etengabeko doluan

Familiak egoera zailean egoten direla nabarmendu du Antoñanak: “Familiak guztiz atsekabetuta etortzen dira, eta gure lana familiak hartzea, haiei eskutik heltzea eta haien beharrei arreta eskaintzea da. Familientzat, atsekabegarria da ikastetxe honetara iristea,

eta etengabeko kezka dute: semeak edo alabak hitz egingo ote duen, oinez ibiliko den ala ez, fardela kentzerik izango dugun ala ez...”.

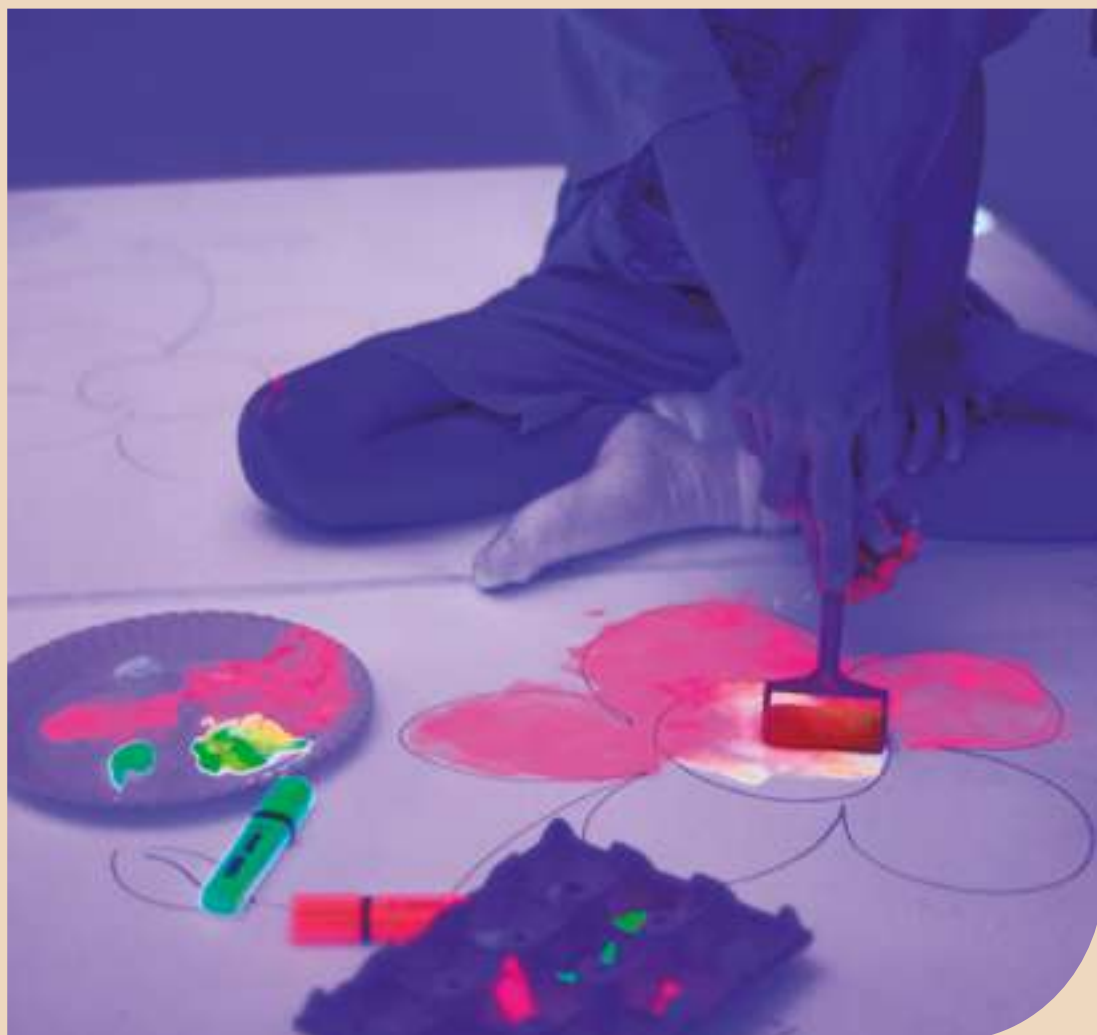
Familiaren arteko harremanak ere ez dira beste ikastetxe batzuetan bezain errazak, ez baitira sartu-irtenetan elkartzen ikasle gehienak eskolako garraioan iristen direlako. Beraz, familiek elkar ezagut dezaten hainbat jarduera antolatzen saiatzen dira ikastetxean: lantegiak, parkera irteerak... Familiek bakarrik ez daudela ikustea ahalbidetzen du horrek, eta guztiek arazo berdintsuak dituztela jabetzea. Komunikaziorako ere hainbat tresna erabiltzen dituzte: joan-etorriko agenda, esaterako. Agenda horretan idazten dute egunean zehar ikaslea nola ikusi duten, edota zer jarduera egin dituzten, eta familiek gauza bera egiten dute etxean. Astero argazkiekin osatzen duten aldizkaria da komunikaziorako beste bitarteko bat. Whatsappa ere erabiltzen

dute, eta, jakina, familiekin bilerak egiten dituzte.

Bereziak bai, ikusezinak ez

Ikastetxeari ikusgarritasuna ematea da egungo zuzendaritza taldearen helburua, auzora zabaltzea. Horretarako, Iturraman bertan dauden gainerako ikastetxeekin elkarlanean aritzen dira: Iturrama BHI ikastetxearekin, Amaiur ikastolarekin eta Claret Larraona ikastetxearekin. Truke hori oso aberasgarria da denentzat. Supermerkatura

ere joaten dira ikasleekin, gauzak erostera ohitu daitezzen. Espazio publikoak irisgarriagoak izatea nahiko lukete, eta topatzen dituzten zailtasunen adibide argi bat eman du Risquezek: "Mugikortasun aldetik behar handiak dituen ikasle bat dugu, eta, iaz, zinemara eraman genuen ohatila eta garabia hartuta. 20 urterekin lehen aldiz izan zen zinema areto batean. Oso hunkigarria izan zen". "Ezagut gaitzate eta ikusi dezate ikastetxe bat garela. Kanpotik, eredu asistentzialagoa ikusten da, baina hau ikastetxe bat da", aldarrikatu du Antoñanak.

Hainbat metodologia

Egunerokoan, hainbat metodologia erabiltzen dituzte Andres Muñoz Garde ikasle-txean; guztiak koordinatuta daude, eta ikastetxeko espazio guztietan eta une oro erabiltzen dituzte.

- **TEACCH.** Egituratutako ingurunea sortzen dute ikasleek autonomia uneak eta komunikaziorako ahalik eta aukera handiena izan dezaten. Piktogramen laguntzarekin egiten dute lan batez ere.

- **Partekatutako ikasgelak.** Ratioak txikiak izanik (gelako 3-5 ikasle) interakzio sozialak ere murriztu egiten dira, eta, partekatutako ikasgelei esker, 6 edo 7 ikasle batera egoten dira orain 4 irakasleekin. Irakasleek ere babes handiagoa dute beste hiru lan-kiderekin aritzen direnean. Ikasgela guztiak ez dira horrelakoak, baina etapa guztietan halako ikasgelak dituzte.

- **Jokabide laguntza positiboa.** Prebentzioa egiten saiatzen dira. Beharrezkoa bada, plan indibidualizatuak egiten dira ikasle bakoitzarentzat. Erregistro lan handia eskatzen du; kasu zehatzen balorazioa egiten dute, eta zer doitu behar duten aztertzen dute.

- **Lagundutako lengoia naturala.** Komunikazio arazoak ohikoak izaten dira ikasle gehienak ezin direlako ahoz komunikatu. Lagundutako lengoaiaren bidez, komunikatzeko aukera eman nahi diete ikasleei, tabletak, begi irakurleak edo papera erabiliz. Jangelan, komunetan, igerilekuan eta patioetan panel handi batzuk dituzte espazio bakoitzeko hiztegi zehatzarekin. Helduak du ikasketaren ardura, eta eredu zuzena eman behar dio ikasleari.

- **Skolae.** Lan handia egin dute dena hezkidetzaren ikuspegitik eskaintzeko: bideoak, ipuinetako pertsonaiak, generorik gabeko piktogramak...

- **Zentzumen anitzeko estimulazioa.** Oso garrantzitsua da ikasleek zentzumenen bidez jasotzen dutena nola integratzen duten lantzea. Informazioa ahalik eta zentzumen gehienekin jasotzeko aukera eman nahi diete ikasleei.

- **Estimulazio basala.** Ikasleen komunikazioa, interakzioa eta behar oinarritzkoenen garapena bultzatu nahi dituen esku hartze globala da.

- **Pertsonarengan eta familiarengan zentratutako planifikazioa.** Desgaitasunak edota zailtasunak dituzten pertsona horiei inoiz ez die inork ezer galdetu; ez zaie erabakitze-ko eskubiderik eman. Hori aintzat hartzen dute, eta familiaren garrantzia nabarmen-tzen dute.

Ospakizunak eskolan

Ekarpena

Ospakizunei buruzko gogoeta egiten aritu dira azken urteotan hainbat eskolatan. Artikulu honen egileek Euskal Herriko antzinako ohiturak berreskuratzeko proposamena egiten dute.

Aitziber Garcia Ulazia, Nerea Olaziregi Martinez eta Ana Bengoetxea Urbiet

Irakasleak

G abonak, Agate Deuna, Inauteriak, Aste Santua, San Joan... zer dira? Zergatik ospatzen ditugu? Eta nola? Euskal tradizioarekin eta ohiturekin lotura estua duten jaiak dira, eta oso errotuta daude gurean. Baina guk Euskal Herriko antzinako ohiturak berreskuratu nahi ditugu, eta jai horiek guztiek naturaren zikloekin eta elementuekin duten lotura nabarmendu. Horiek gaurkotzeko edo egokitzeko gonbita egin nahi dizuegu, eta, horregatik, eskola bakoitzeko testuinguruak ematen dituen aukerez eta erakargarritasunaz baliatzea proposatzen dugu, eta jaien interpretazioa berritzea.

Era berean, ospakizun horien inguruan izaten den estres, itxurakeria, kontsumismo eta homogeneousotasun kutsu horretatik aldentu nahi dugu, eta haurrei zein helduoi gozatzeko aukera emango digun atea ireki nahi dugu. Horretarako, pertsona bakoitzaren autonomia, gaitasuna eta emozioak errespetatu beharko genituzke, bakoitzaren bizipenei eta inguruko bizipenei adi egonda. Azken batean, kontu handiz zaindu nahi dugu hezkuntza komunitatea elkartzeko aukera ematen duen une pribilegiatu hori.

Mugarriak

Antzinako ohiturak eta ospakizunak berreskuratze bidean, hainbat mugarri jarriko ditugu, ibilbideari zentzua emateko asmoz.

- **Naturaren zikloekin konektatzea.** Urteko ospakizunek lotura zuzena dute lurarekin eta eguzkiarekin. Gure erronka jaien jatorria arakatzeta eta hori plazaratzea izango da.

- **Euskal Herriko aspaldiko ohiturak ezagutzea.** Nola ospatzen ziren data berezi horiek elizak, globalizazioak eta kontsumismoak dena irentsi baino lehen? Zein ziren komunitatea eraikitzeke antzinako erritualak?

- **Euskararekin bizipen positiboak izatea.** Euskararekiko motibazioa bizipenetatik eraikitzen da. Euskaraz gozatutako festa batek arrastoa utziko du, eta hizkuntzarekin lotutako esperientzia positiboak sortuko ditu.

- **Ahozכותasuna indartzea.** Ahozko transmisioa eten egin da, hein handi batean, pantailen gehiegizko erabilerarengatik. Istorioen, ipuinen eta antzezpenen balioa aldarrikatu nahi dugu

erritmo geldoagoetara itzultzeko eta norberaren sentipenekin eta hausnartzeko gaitasunarekin konektatzeko.

- **Ospakizunak denontzat izatea.** Gaur egun, aniztasun handia dugu hezkuntza komunitateetan, eta, naturaren zikloekin erlazionatutako ospakizunetan, denok dugu tokia.

- **Eskolaren eta herriaren arteko zubiak eraikitzea.** Proposamen hau herriak eta eskolak elkarri egin diezaioketen ekarpenaren parte izan daiteke.

- **Genero estereotipoak gaingintzea.** Estereotipoak hausteko eta rola gaingintzeko aukera emango digu.

- **Jasangarritasuna bultzatzea.** Ospakizunen inguruan bultzatzen den kontsumismo basatitik aldentu, eta jasangarritasuna bultzatu nahi dugu. Horretarako, materialak berrerabiliko ditugu.

Urteko sasoia

• Udazkeneko ekinokzioa (airea)

Uda azkena: udari agur esaten diogun unea da. Hostoak erortzearekin batera, luraren azken uztak jasotzeko sasoia da, ereindakoa biltzeko garaia. Egunak gero eta laburragoak eta ilunagoak dira, eta, beraz, barrura begiratzeko gonbita egiten digu urtaro honek. Urtearen heriotza prestatzen den sasoia da, eguzki orduak murrizten diren aroa eta hildakoez gogoratzen garen garaia.

Testuinguru horretan ospatu izan da Euskal Herrian eta munduko hainbat lurraldetan Gau Beltza. Gau horretan, hildakoen arimak etxeko berora etortzen omen dira berriz negua pasatzera. Gure adineko pertsonak oraindik ere gogoan dute bizilagunak beldurtzeko oihal zaharrekin estaltzen zituztela aurpegiak, eta baita ere arimek bidea erakusteko eta jendea beldurrarazteko kalabazak hustu, aurpegi itxura eman, kandela txiki bat sartu eta bide bazterretan edota etxe atarietan jartzen zituztela.

• Neguko solstizioa (ura)

Udazken amaieran natura loak hartzen du, eta eguzkia ahuldu egiten da, urteko gaurik luzeena heltzen den arte. Orduan, Eguberrietan, egun berriak jaiotzen hasten dira, apurka-apurka egunak luzatzen baitoaz. Neguari eta urte berriari ongietorria egiteko aukera ematen digun garaia da. Horixe ospatzen zuten gure arbasoek eta munduko beste hainbat herrialdetako bizilagunek, eguzki berri baten jaiotza, ziklo berri baten hasiera, naturaren berritzea, hain zuzen.

Sua izan da ospakizun honetan elementu nagusietako bat, urarekin batera. Udazkenean, enbor handi bat eramaten zuten baserrira basotik. Enbor horri, besteak beste, subila, Eguberri enborra, Olentzero edo Olentzaro deitzen zitzaion. Eguberrietan, piztuta izaten zuten gau eta egun, ahuldutako eguzkiaren argiari eusteko, antza; baita berriztatzeko, garbitzeko, iluntasunarekin lotutako beldurrari aurre egiteko eta eguzki berria irudikatzen ere. Haren errautsak gorde egiten ziren hazien gainean zabaltzeko (ereiteko garaian lurrari botatzeko) gordetzen ziren, uzta ona izan zedin.

Olentzero hitzaren jatorriari buruz, bestalde, hainbat hipotesi eta iritzi azaldu dituzte antropologek eta hizkuntzalariek. Horietako batek oles egiteko edo, beste modu batera esanda, etxez etxe eske kantuan ibiltzeko garaia zela esaten du (olesen aroa).

Olentzero pertsonaiaren jatorria, izaera, itxura edota zeregina ere ez daude guztiz argi: bu-

katzear zegoen urtearen pertsonifikazioa edo Eguberrietan etortzen zen naturaz gaidiko izaki zakar eta beldurgarria? Mari Domingi, berri, emakumezko erreferentzia baten beharra ikusita, gure garaian eraiki dugun pertsonaia da. Garrantzitsua izango da biei buruzko hausnarketa egitea: nolakoa da gure eskolako Mari Domingi? Zer-nolako rola du? Eta Olentzero? Zer itxura du? Ikazkin zakarra da, ala bizar zuria duen aitona goxoa?

Era berean, garrantzi handikoa da kantak egokitzea, ospakizun horren jatorriarekin eta eskolako hezkuntza proiektuarekin ahalik eta koherenteenak izateko. Esate baterako, Olentzeroren abestian, "Jesus jaio dela" abestu beharrean, "negua heldu dela" kanta dezakegu.

• Udaberriko ekinokzioa (lurra)

Neguko solstiziotik udaberriko ekinokziora bitartean, eguzkia indartzen hasiko da, eta, harekin batera, baita lurra ere. Garai horretako

Zer, noiz eta nola landu?

	Udazkeneko ekinokzioa (airea)	Neguko solstizioa (ura)	Udaberriko ekinokzioa (lurra)	Udako solstizioa (sua)
Zer landu	• Beldurrak, heriotza, agurrak, doluak.	• Berrizteko aukera (gure burua, eskolako kantak, Mari Domingi eta Olentzero pertsonaiak).	• Naturaren berpiztea, lurraren esnatzea... • Inauteri/mozorro jasagarriak eta estereotipoetatik kanpokoak.	• Ikasturteari amaiera eman, balantzea egin, "gaitzak" erre, kideak agurtu...
Proposamena	• Gau Beltza ospatu. • Beldurrak paperetan idatzi eta taldean erre. • Kalabazak hustu, kandelak piztu, oihalak eta trapu zaharrak jantzi...	• Euskal Herriko antzinako ohiturak ikertu eta antzerki bat prestatu. • Abestiak berrikusi, eraldatu eta Olentzerorekin eta Mari Domingirekin abestera atera.	• Agate Deunaren koplak eraldatu, kanta berriak ikasi (Oles Oles...) eta kalera atera eske-kantuan. • Inauteriak sormen prozesu aberatsak eta esanguratsuak aurrera eramateko baliatu.	• Sua piztu eta inguruan akelarrea egin (Sorgin dantza eta Erre zenituzten ikasteko aukera).

ospakizunak udaberriko naturaren berpiztea-rekin batera datoz, eta eske kantua izan ohi dira jarduera nagusia.

Neguko elikagai eskasiak bultzatuta, lagun taldeak errondan ibiltzen ziren atez ate baserrietan. Baina jarduera horiek beste helburu bat ere ba omen zuten: espiritu txarrak uxatzea eta lurra esnatzea, udaberriko uzta ona izan zedin. Horregatik dira hain ohikoak ospakizun horietan zintzarriak, makilak... Horren adierazgarri dira Iturengo eta Zubietako joaldunak: joareak astintzen dituzte natura esnatzeko eta

Ospakizun horien inguruan izaten den estres, itxurakeria, kontsumismo eta homogeneousutasun kutsu horretatik aldendu nahi dugu, eta haurrei zein helduoi gozatzeko aukera emango digun atea ireki

haren gaitzak uxatzeko, antza. Juan Antonio Urbeltz antropologoaren hitzetan, udaberrian izurriterik ez izateko, mozorrotu edo zomorrotu egiten ziren inauterietan, hau da, intsektu bilakatzen ziren, eta eske kantuan ibiltzen ziren. Etxeetan, jana edo beste zerbaite ematen zieten, eta, plazan, dantzak, musika, zarata, sua... egiten zituzten zomorroak uxatzeko. Garai horretan, inaute lanak egiten ziren, zomorroak larba diren artean garbitzeko. Jardun horretatik omen datoz inauteri hitza eta mendez mende iraun duen ospakizuna.

Eske kantuetako kopletan, batez ere, Santa Agatari egiten zaio gorazarre elizaren eraginez. Gure proposamena eskoletan eske kantuan ibiltzeko ohiturari eustea eta ospakizunaren jatorrizko izaera berreskuratzea da, eta koplen letrak egokitzea edo eraldatzea eta gaur egungo kantuekin osatzea.

• Udako solstizioa (sua)

Ekainaren 20an edo 21ean, urteko egunik luzeenean eta gaurik laburrenean, eguzkia bere punturik gorenera heltzen da. Hainbat antropogoren eta hizkuntzalariren ustez, ekain hitzak hori adierazten du (eki+gain=

ekain). Egun horretan, eguzkiaren omenez, sua piztu eta dantza egin izan da Euskal Herriko baserrietan eta herrietan. Elizgizonek suarekin lotutako ospakizun horiek sorginekin eta deabrua gurtzearekin lotu zituzten, eta jaia ekainaren 23ra, San Joan bezperara, pasatu zuten. Baina, herri gehienetan, erritual zaharrei eutsi diete, eta, horietako batzuetan, akelarrea ere antzetzten dute, debekuen eta errepresioaren aurrean askatasuna aldarrikatzeko.

Udako solstizioa ikasturte bukaerarekin batera dator, eta, zikloari amaiera emateko, sua egin dezakegu eskolan ere.

Urtebetetzeetan eguzkiari biraka

Gure proposamena urtebetetzeak naturaren zikloekin lotzea da, kasu honetan, lurraren translazioarekin lotzea eta haur bakoitzak eguzkiaren inguruan egindako birak ospatzea. Era berean, umeak urte horretan izan dituen

bizipenak eta gertaerak gogora ekartzea eta familiaren zein gertuko pertsonen garrantzia azpimarratzea da gure asmoa, ospakizunaren zentzu kolektiboa azaleratzearekin batera. Horretarako, eguzkia irudikatzen duen objektu bat jarriko dugu gelan, lau urtaroak irudikatzen dituen oinarri baten gainean (kartoi mehekin edo oihalekin egina, esaterako). Urteak bete dituen haurrak birak emango ditu horren inguruan (urte bakoitzeko bira bat), eta, bien bitartean, haren bizitzako pasarte batzuk kontatuko ditugu; adibidez, urtebete zuenean titia hartzen zuela, bi urte zituenean ahizpa jaio zitzaiola... Horrela, umearen bizitzaren ipuintxoak sortuko dugu. Horretarako, aldeztu aurretik haurraren argazkiak edota etxekoek idatzitako kontu aipagarri batzuk jasoko ditugu. Bu-kaeran, denok elkarrekin abestuko dugu, eta kandelak itzaliko ditugu.

Artikulu osoa *hikhasi.eus* webgunean eskuratu dezakezue.

Izendegi proposamena

- Gau Beltza / Arimen Gaua vs Halloween.
- Eguberriak vs Gabonak.
- Neguko solstizioa vs Olentzero eguna.
- Neguko oporrak vs Gabonetako oporrak.
- Oles eguna vs Santa Agata.
- Inauteriak.
- Udaberriko oporrak vs Aste Santuko oporrak.
- Udako solstizioa vs San Joan.
- Hilabeteak: hilabeteak izendatzeko, naturaren elementuei egiten diete erreferentzia hainbat euskalkik. Interesgarria izan daiteke umeekin hitz horien jatorriari buruz hausnartzea eta hipotesiak egitea. Adibidez:
 - Urtarril: urte-berri-hil.
 - Azaro: aza-aro; hazi-aro.
 - Ekain: eki-gain.

2025 IKASTURTEA

hik hasi laborategia

Adituaren mintzaldia | Irakasleen arteko solasaldia | Gako praktikoak

URTARRILAK 14, 21 eta 28 eta OTSAILAK 4

**Haurra heltze- eta ikaste
prozesuen subjektu izatea ahal-
bidetuko duen pedagogiaren bila**

Alvaro Beñaran

0-6 urteko haurrekin lan egiten
duten hezitzaileei zuzendua.

MARTXOAK 11, 18, 25 eta APIRILAK 1

**Elkarrizketa kooperatiboa
DBHko nerabeekin**

Imanol Alvarez

Gaian interesa duen edonori eta batez
ere Bigarren Hezkuntzako irakasleei
zuzendua.

URTARRILAK 14, 21, 28 eta OTSAILAK 4

**Neurohezkuntza: garunaren
funtzionamenduan
oinarritutako ikaskuntza**

David Castrillo

Gaian interesa duen edonori eta batez
ere Lehen Hezkuntzako irakasleei
zuzendua.

MARTXOAK 4, 11, 18 eta 25

**0-3 urteko haurren
mugimenduaren garapena**

Eider Garde

0-3 urteko haurrekin lan egiten duten
hezitzaileei zuzendua.

Prestakuntza jasotzeko eta eguneroko
jarduna hobetzeko espazio kualifikatua
eta partekatua da ***hik hasi***
laborategia. Adituaren mintzaldia,
irakasleen arteko solasaldia eta gako
praktikoak ditu ardatz.

Eman izena

Bisita pedagogikoak

Euskal Herriko ikastetxeetara bisitak egingo ditugu proiektu pedagogiko desberdinak ezagutzeko.

URTARRILAK 18

Arizmendi ikastola

Arrasate, Gipuzkoa

DBHren etengabeko
eraldaketa

OTSAILAK 8

Aranbizkarra ikas-komunitatea

Gasteiz, Araba

Aniztasunari erantzuten

MARTXOAK 22

Herrikide ikastetxea

Tolosa, Gipuzkoa

Emozioak eta gatazkak

APIRILAK 12

Arnegi-Luzaideko herri eskola elkartua

Arnegi, Nafarroa Beherea

Luzaide, Nafarroa Garaia

Euskararen, frantsesaren eta
gaztelaniaren lanketa

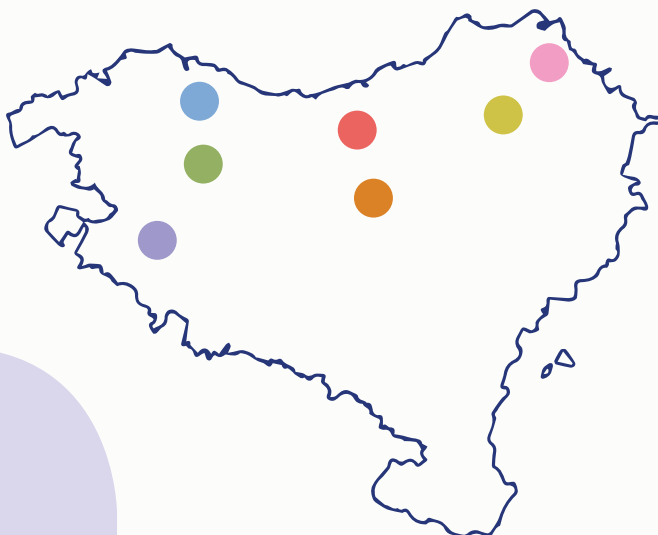

MAIATZAK 17

Azkue Lekeitioko Natura ikastola

Lekeitio, Bizkaia

Zaintza: haurren, irakasleen
eta familien zaintza

Ahalduntze eskola

Bakardadea saihestu, zoriontsuago bizitzeko

Gizarte ereduak (bai nerabeei eta baita helduoi ere) arazo ugari sortzen dizkigula dio Izar Arregi psikologoak. Bakardadea saihestea da arazo horiei aurre egiteko gakoetako bat.

Izar Arregi
Psikologoa eta familia terapeuta

Olatz Lasagabaster

Haurren eta nerabeen buru osasunari buruz asko hitz egiten ari da azkenaldian. Segurtasun falta, bullying arazoak... eguneroko gai bihurtu dira askorentzat. Horiei aurre egiteko gakoei buruz aritu da Izar Arregi.

Zein dira nerabeak psikologoarengana joateko arrazoi nagusiak?

Gaiak askotarikoak izan daitezke: lagunekin zerikusia duten gaiak, elikadura nahasmen-
duak, tristura, konplexuak eta segurtasunik eza, gurasoen banaketa... Nerabeek gurasoekiko indibiduoazio prozesua gauzatzeko zailtasunak izaten dituzte askotan.

Pisu handia hartzen dute nerabezaroan autoestimua eta autokontzeptua, ezta?

Nerabeak etengabe ari dira euren buruari galderak egiten: "nor naiz ni?", "zenbat balio dut?", "zer nahi dut?". Lasaitasun mezua eman behar zaie, euren bidea topatzen joan daitezen. Bestela, beldurrez eta antsietatez esploratuko dute nerabezaroa.

Eta, batzuetan, arrisku handiko jarrerak hartzea ere irits daitezke.

Bai. Nerabezaroan beti daude arriskuak, batik bat komenigarria ez den laguna edo bikotekidea topatzen badute. Norberaren eboluzioan, oinarria ona izan arren, behar-bada gorabehera zailak gerta daitezke, baina askoz aukera handiagoa dauka aurrera ondo ateratzeko familia giro ona eta balio lanketa egokia izan dituenak.

Datuek diotenez, ugaritzen ari dira haurren eta nerabeen depresio arazoak, segurtasun faltak, bullying arazoak... Zergatik?

Estatistiketan kopuruek gora egiten dute etengabe. Depresioak eta jokabide inpulsiiboak, nork bere buruari min ematea edo dena berehala nahi izatea, adibidez, asko ikusten ditugu. Gizarte eredu honen gaitzak dira, mugikorrari lotuta eta bakoitza berea zaintzen bizitzeak dakartzan arazoak. Komunitatearen babesa galtzen ari gara; taldeak eskaintzen duen kidetasun sentimendu hori galtzen ari gara, eta oso beharrezkoa eta lagungarria da kidetasun edo

komunitate sentimendua izatea, nerabeentzat bereziki. Sare sozialetan agertzen den “beti pozik” jarrera hori, berriz, mingarria da nerabeentzat.

Sare sozialek asko eragiten diete nerabeei.

Izugarri. Azken lau zapabost urteetan, ikaragarri igo dira elikadura nahasteak, sare sozialen eraginez. Lehen, anorexia kasu asko ikusten genituen, baina, orain, are gehiago dira, ikaragarri igo baita gorputzaren kultua, baita mutilen artean ere; nerabeen artean gorputzaren eta indarraren idealizazioa ikusten ari gara. Mugikorraren beste arrisku bat bat-batekotasuna da.

Gaur egun, nerabeek ez dakite zain egoten, dena berehala behar dute, eta bizitza ez da horrelakoa.

Horren guztiaren aurrean, zer balio sustatu beharko genituzke?

Asperdura bultzatu behar dugu. Aspertzen jakitea dohain bat da, eta, gaur egun, zoriontasunerako giltza da gazteen artean. Bultzatu beharreko beste balio bat esfortzuarena da, eta, esfortzuaren barruan, itxoitearen indarra ere aipatuko nuke.

Gero eta haur eta nerabe gehiagok hartzen dute medikazioa arreta defizitaren eta hiperaktibitatearen nahasmenduagatik edo bestelako arrazoiengatik. Noiz da beharrezkoa medikazioa?

Diagnostikoa ondo egin beharko genuke. Diagnostikoa ondo eginda badago eta nerabe horrek neurotransmisore bat gutxiago badu, beharrezkoa izango da beti medikazioa erabiltzea, diabetiko batek intsulina behar duen bezalaxe.

Zerk egiten gaitu zoriontsu?

Aspertzen jakiteak, erlatibizatzen jakiteak, gure izaeraren arabera bizitzek... zoriontsu egiten gaituela dio Izar Arregik: “Gauza batek edo beste egin gaitzake zoriontsu, baina, gehienetan, bakarrik ez sentitzeak egiten gaitu zoriontsu, familiari zentzua topatzeak, egiten dugunari eta bizitzeko dugun estiloari zentzua topatzeak. Pentsatzen dugu ongi patsatzeko zenbat eta une gehiago izan orduan eta zoriontsuagoak izango garela, baina ez da horrela; batzuetan gustura egoteak edo barrez aritzeak ez du esan nahi zoriontsu garenik. Bakardadea saihestu behar dugu, eta kidetasun sentimendua indartu behar dugu, bakardadea baita dugun arazorik handiena”.

Santa Agedako ospakizunen lorratzak

50

Proposamena

Santa Agedaren edo Agate Deunaren bezperako ospakizunetako ezaugarriak ezagutaraztea interesgarria da, genero indarkeria, naturaren zikloak eta haiei loturiko sinesmenak, edota tradizioa eta ahozkotasuna lantzeko parada eskaintzen baitu egunak.

Ainara Gorostitzu

Zorion, etxe hontako denoi! Oles egi-
tera gatoz, aterik ate ohitura zahar-
ra, aurten berritzeko asmoz...".
Baserritarez jantzita eta makilak
eskuetan hartuta, Santa Ageda edo Agate
Deunaren bezperan kopla kantari ateratzeko
ohiturari eusten zaio euskal herri eta ikas-
tetxe askotan. "Ez gaude oso aberats diruz,
ezta ere oinetakoz. Baina ezta ez sano
gabiltza ta kanta nahi degu gogoz". Ohitura
gaurdaino iritsi bada ere, ohitura horren
atzean dagoen zentzua —daudenak!— lau-
sotuago iritsi dira. Berez, data horrek baditu
ikastetxean lantzeko ezaugarri interesga-
rriak, nahi dugun erpinetik tira eginda: ge-
nero indarkeria, naturaren zikloak eta haiei
loturiko sinesmenak edota tradizioa eta
ahozkotasuna lantzeko parada eskaintzen
du egunak. Kalera atera aurretik, komeniga-
rria izango litzateke aztertzea gure kaleetara
zergatik eta zertarako ateratzen garen oles-
oles eginez. "Santa Ageda bezpera degu
Euskal Herriko eguna, etxe guztiak kantuz
pozteko aukeratua deguna...".

Nor zen Santa Ageda? Agate Deuna edo
Cataniako Agate? Zergatik eskaintzen zaizkio
koplak hari? Koplen aldaera berezirik gorde-
tzen al da gure herrian? Zergatik jotzen zaio
lurrari makilarekin? Hainbat ikastetxetan
galdera horiei erantzuten diete Santa Ageda
bezperetako ospakizunetan. Otxandioko es-
kolan, kasurako, kalera kantuan atera aurreko
egunetan tutoretza-orduetan lantzen dituzte
tradizio horren atzean dauden ezaugarriak,
bertako irakasle Aloña Erauskinen kontatu
dugun moduan: "Alde batetik, kristautasu-
netik iritsi zaigun ikuspegia lantzen dugu
ikasleekin, Cataniako Ageda torturatua izan
zela, Kintziano gobernadorearen plazerren
mendeko izan nahi ez zuelako". Bularrak
moztu, espetxeratu eta hil arteko torturak
sufritu ei zituen Cataniako Agedak, eta sufri-
kario horren aitortzan Eliza katolikoak santu
izendatu zuen. Bera da, historian ezagutu den
eta aitortua izan den indarkeria matxistako
lehen biktima errekonozitua, beraz. Arrazoi
horregatik, Santa Ageda bezperako koplen
bertsio feministak eta gaurkotuak eginak
dituzte hainbat bertsolarik, hala nola Maialen
Lujanbiok edota Maddalen Arzallusek.

Ageda Cataniakoa, 16 urterekin torturatua eta hila

235. urtean jaio zen Ageda Catanian, Sizilian. Eliza katolikoak, ortodoxoak eta anglikanoak gurtzen dute Ageda Cataniakoa. Kintziano gobernadoreak bere egin nahi izan omen zuen, baina neska gazte ederrak, ez zuen onartu gobernadorearen plazer iturri bilakatzea, elizaren arabera, bere burua birjina mantendu nahi zuelako Jesukristoren gurtzan. Kintzianok lehendabizi prostituzio-etxe batera eta ondoren kartzelara bidali omen zuen, eta han bularrak erauzi, sutan erre eta hil arte bortizki torturatu ei zuten. 251. urteko otsailaren 5ean hil zen.

Harago, ospakizunak kristautasunak baino sustrai zaharragoak ditu, eta makilarekin lurra joaz koplak kantatze horrek herri tradizioaren oihartzunak dakartza. Naturaren zikloekin bat egiten zuen gizadi baten lekukotasuna da makilekin lurra jotze hori: "Kristautasuna ezarri aurreko tradizioa ere azaltzen diegu haurrei, behin neguko solstizioa igarota, lurra esnatzeko eta berriro ere emankor izateko deia omen dago-eta koplak kantatzean lurra jotzeko ohituraren atzean".

Euskal kultur tradizioa eta ahozkotasuna biziberritzeko parada ematen digu, era berean, Santa Ageda bezperak. Herri askotan koplak bereziak edo propioak dituzte, belaunaldiz belaunaldi transmititu direnak. Otxandion, kasurako, herriko aldaera berezi bat berreskuratu zuten eta berau kantatzen dute eskolako haurrek etxez etxe: "Aurrez herriko koplak entseatzen ditugu, ikasteko, eta Santa Ageda bezperan eskola herrira ateratzen da koplak kantatzera. Etxez etxe eskean joateko ohiturari eutsi diogu, eta etxeetan jatekoa

ematen diete koplakariei: arrautzak, txorizoa, ogia, bonboiak... Hurrengo egunean, jantokiko langileak prestatuta, denon artean jaten dugu bezperan bildutakoa".

Tradizioa arakatzeko eta berreskuratzeko ez ezik, berrasmatzeko aukera ematen dute Santa Ageda bezperako koplek. Ahozkotasuna nahiz sormena lantzeko parada eskaintzen du koplak kantatzeko ohiturak, Arzallusek egin zituenak inspirazio moduan har litezke:

*Gaur egun ere bada munduan
hamaika andre martiri
behar denean ez da ordea
salbaziorik agiri
Makilak hartu, lurra kolpatu
ta egin dugu zati bi
ta makilkadak ematen gabiltz
zu niri, eta zu niri
Santa Agedaz dantza ditzagun
gure aho eta mihi
lotan dagoen gizarte baten
esnagarri izan bedi.*

Sozializazio goiztiarra Haur Hezkuntzan

Hezitzaileei
egunerokoan
laguntzeko
gakoak

0-3 urte bitarteko hezitzaileei egunerokoan sortzen zaizkien kezkei eta galderei erantzun nahi die **Kalitatzez** taldeko kideek osatu duten eta Hik Hasik argitaratu duen 37. monografikoa. Haur txikiak gero eta lehenago eskolatzeak hezitzaileei erronka berriak ekarri dizkie eta geletan egunero suertatzen zaizkien egoerei aurre egiteko proposamen zehatzak egiten ditu liburuak.

Monografiko berria

Elixabet Jauregi

Zeraingo Eskola Txikiko zuzendaria

Atzeko atetik

Begiradaren boterea

54

G abonak igaro berri ditugun hone-tan, jatordu koipetsuak eta gozoak jan ditugu eta orain, urtarrilean, urduri jartzen naute urteroko mediku analisiek... Tira, eta urteroko dentistaren errebisioak edo eskolako ikuskariaren bisitak ere arrangura sortzen didate. Nahiz eta jakin gure onurarako eta laguntzeko direla. Baina, zergatik jartzen naiz horren urduri? Zer gertatzen da nire barruan, laguntzeko prest dauden espezialistekin?

Ustez, erantzuna topatu dut: **emaitzak** beldurtzen nau. Aztertua eta ebaluatua sentitzen naiz, nire konplexu eta intseguritate guztiekin. Ongizatea bermatzen duten langileak izan arren, emaitza jakin batzuk transmititzen dituzte: txantxarra dela, analitika kaxkarrak direla edo dokumenturen bat falta dela...

Batzuetan, ikasleekin gauza bera gertatzen zaigula iruditzen zait. Euren "prebentzio-rako" eta "onurarako" diren proba ugari pasatzen zaizkie. Euren indarguneak eta

ahulguneak identifikatzearen eta ondorengo eskuhartzearen izenean. Horien artean ditugu esaterako, Arreta Goiztiarreko (AG) proba, Adimen Gaitasun Handiko (AGH) proba, Ebaluazio Diagnostikoa edo aurten martxan jarri den Irakurketa Trebetasunak neurtzeko Tresna (ITT) berria, beste batzuen artean.

Ez ote zaie ikasleei niri mediku kontsultarekin pasatzen zaidan gauza bera gertatzen? Betiko irakaslea izan arren, proba pasatzeko unean, emaitzaren mamuak urduritu eta duten ahalmena erakutsi ezinik geratzea?

Ahalmena, gaitasuna, boterea... "superboterea" esango nuke nik Koldo Rabadanek dioen moduan. Aspaldi esan zigun Francesco Tonuccik hamarreko ikasleen bila abiatzen garela eta haien gabezietan, falta zaien horretan bakarrik jartzen dugula begirada, proben emaitzetan, esaterako.

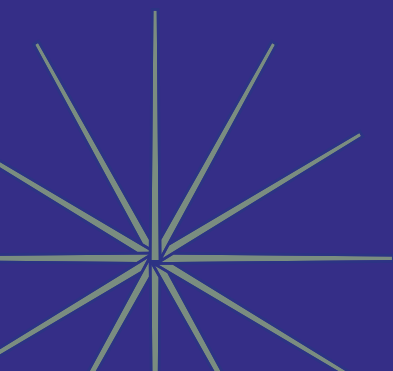
Zergatik ez dugu begirada duten horretan guztian jartzen?

hik hasi

Hezkuntza
eraldatzeko

**Izan zaitez
HikHasitarra!**

www.hikhasi.eus

Bidaia pedagogikoa

Estoniara goaz!

2025ko apirilaren 21etik 26ra

Izen-ematea zabalik

www.hikhasi.eus

Tallinnen eta Tartun
bisitatuko ditugun
ikastetxeak eta lekuak

- Hezkuntza Ministerioa
- Unibertsitatean Estoniako
Hezkuntza Hobetzeko
Laborategia
- E-Estonia:
digitalizazioaren gunea
- Udal Hezkuntza Batzordea
- Solasaldiak hezkuntza
komunitateko kideekin:
zuzendariak, irakasleak,
udal ordezkariak, gurasoak...
- Pentsamendu sortzailean
eredu den Louna Tena
ikastetxea (HH eta LH)
- Mina Harna eskola publikoa
(LH eta DBH)
- School of Freedom
ikastetxea (LH eta DBH),
ukraniar errefuxiatuentzat
irekitakoa eta murgiltze
eredua lantzen duena
- Haur eskola

hik hasi
Hezkuntza eraldatzen